

Zpráva z činnosti gestora v CEN/TC 154 SC 3 za rok 2006

Gestor CEN/TC 154 SC 3: Ing. Petr Svoboda, PRAGOPROJEKT, a.s.

1. Uskutečněná zasedání CEN/TC 154 SC 3

V roce 2006 se neuskutečnilo žádné zasedání komise CEN/TC 154 SC 3.

2. Uskutečněná zasedání národních aplikačních týmů a informace o uskutečněném připomínkování EN

6. 2. 2006 – jednání týmu pro kamenivo Sdružení pro výstavbu silnic Praha v Plzni.

15. 3. 2006 – připomínkové jednání na ČNI k ČSN EN 13043 ZMĚNA Z1 a dalším normám na kamenivo a nestmelené směsi a vrstvy.

28. 4. 2006 – jednání na VUT Brno k požadavkům navazujících specifikací (asfaltových směsí) a systému řízení výroby.

5. 5. 2006 – jednání na ŘSD ČR k uplatňování požadavků na ohladitelnost kameniva v působnosti ŘSD ČR.

13. 9. 2006 - jednání s představiteli ASPK a organizací vyrábějících asfaltové směsi k požadavkům na ohladitelnost kameniva

11.10. 2006 – jednání týmu pro kamenivo Sdružení pro výstavbu silnic Praha

15.11. 2006 – zasedání Asociace kamenoprůmyslu České republiky

20.11. 2006 – jednání týmu pro asfaltové technologie za horka

3. Změny v EN 13043

Na posledním zasedání CEN/TC 154 SC 3 v Praze bylo schváleno následující usnesení, ze kterého vyplývají některé změny EN 13043:

1. Byl vznesen dotaz CEN/TC 154 k definování požadavků na sledování radioaktivity v části řízení výroby.
2. Bylo doporučeno nezařazovat do normy požadavky na zkoušení z hlediska ochrany pitné vody.
3. SC 3 žádá SC 6 o vyvinutí metody na „drobivost kameniva“.
4. SC 3 doporučuje zařadit do normy požadavek na odolnost proti ohlazování drobného kameniva a žádá SC 6 o vyvinutí zkušební metody.
5. SC 3 žádá, aby bylo navrženo CEN/TC 227 zpracovat zkušební metodu EN 12697-11:2003 pečlivěji.

6. Do tabulky 28 byla přidána hodnota < 70% pro CC deklarované. SC 3 žádá SC 6 zvážit použití zkušební metody jak pro obsah CaCO₃, tak pro obsah MgCO₃.
7. Do tabulky 11 byla přidána kategorie LA 35.
8. SC rozhodla přidat do normy požadavky na hodnocení popela ze spalování odpadů – složení, vznětlivost.
9. V tabulce 5 budou požadavky na drobné kamenivo platné také pro směs kameniva.

Navrhované změny EN 13043 byly předloženy CEN/TC 154 ke konečnému schválení.

4. Změny v NA ČSN EN 13043

V národní příloze ČSN EN 13043 byly kromě úprav překlepů a odkazů na změněné předpisy projednávány zásadní změny:

- byla doplněna tabulka NA.13 pro hodnocení odladitelnosti

Na základě odborného posouzení rozdílů v původní zkoušce odladitelnosti (koeficient fok) a zkoušce podle ČSN EN 1097-8 (koeficient PSV) a s využitím výsledků velkého množství zkoušek, byly do normy převzaty kategorie pro jednotlivé třídy, dosud používané v navazujících specifikacích pro stavbu vozovek. Podkladem pro převzetí byla zpráva zpracovaná Ing. Jaroslavem Vodičkou, ASPK na základě souboru výsledků porovnávacích zkoušek. Porovnávací zkoušky ovšem nebyly provedeny ideálním způsobem, tj, rozdělením zkušební vzorku na 2 a následným provedením obou zkušebních postupů na identickém kamenivu, byly srovnávány hodnoty fok a PSV z různých období i etáží kamenolomů.

Na připomínkovém jednání dne 15. 3. 2006 byla schválena ČSN EN 13043 ZMĚNA Z1. Změna definuje používání kategorií formou zatřídění do jednotlivých kvalitativních tříd dosud používaných v navazujících specifikacích (ČSN 73 6121 a ČSN 73 6122).

Na jednáních týmu pro kamenivo (dne 11.10. 2006 v Hradci nad Ostravicí) a týmu pro asfaltové technologie za horka (20.11. 2006) byl učiněn jednoznačný závěr definovat požadavky na kamenivo v navazujících specifikacích na asfaltové směsi formou kategorií. Toto doporučení bylo tlumočeno zpracovatelům navazujících specifikací na asfaltové směsi.

5. Posouzení postupů na hodnocení kvality jemných částic

V roce 2005 proběhlo v rámci projektu ISPROFOND Přejímání evropských norem pro stavbu vozovek posouzení metod pro hodnocení kvality jemných částic všech norem na kamenivo s cílem sjednotit co nejvíce požadavky a laboratorní postupy. Výsledek porovnávacích a ověřovacích zkoušek laboratorních postupů:

- a) I_p - index plasticity stanovený jako $I_p = w_L - w_p$, kde w_L je mez tekutosti (ČSN CEN ISO/TS 17892-12)
- b) SE – ekvivalent písku podle ČSN EN 933-8
- c) NV_K – ztráta sušením podle ČSN 72 1187

Výsledky zkoušek jsou soustředěny ve zprávách o výsledcích porovnávacích zkoušek zúčastněných laboratoří.

Jelikož nedošlo k dohodě účastníků připomínkového jednání konaného dne 15. 9. 2005 (kromě ČSN EN 13450), uskutečnilo se na ČNI dne 15. 3. 2006 další připomínkové jednání. V rámci tohoto jednání byla vybrána pro posuzování kvality jemných částic metoda stanovení indexu plasticity, pro těžené kamenivo byla prokázána jako nejvhodnější zkouška ekvivalent písku.

V návaznosti na nepřijetí zkušební metody ztráta sušením podle normy ČSN 72 1187 pro nestmelené směsi a zpochybnění objektivnosti zkoušky pro některé typy hornin především některými pracovníky nezávislých laboratoří byla zadána Doc. Mgr. Richardu Prikrylovi, Dr. z UK v Praze, Přírodovědecké fakulty, studie k posouzení této zkoušky.

Doc. Mgr. Richard Prikryl, Dr. zpracoval materiál „**Petrografický a mineralogický výzkum pro ověření anomálního chování neovulkanitů českého masivu při zkoušce jemných částic na ztrátu sušením**“ ve kterém konstatuje několik úskalí normy ČSN 72 1187 a možné zdroje chyb.

Doc. Prikryl uvádí, že zkušební postup může diskvalifikovat jinak velmi kvalitní horniny. První úskalí spočívá v přípravě vzorků, výběrem dvou zrnitostně odlišných frakcí může dojít k anomálnímu, resp. realitě neodpovídajícímu obohacení určitým minerálem, který je přítomen buď jenom v hrubozrnné nebo jemnozrnné frakci. Druhým možným zdrojem chyb jsou podle Zprávy podmínky zkoušky, které mohou změnit mineralogické změny ve zkoušeném kamenivu. Tyto změny mohou souviset jednak s atmosférou NaCl, stupněm mletí nebo se zvolenou teplotou sušení.

Anomální chování zkoumaných vulkanických hornin při zkoušce jemných částic na ztrátu sušením podle zkušební postupu v ČSN 72 1187 lze jednoznačně interpretovat jako důsledek přítomnosti zeolitů. Přítomnost zeolitů však neznamena žádnou překážku z hlediska kvality těchto hornin pro výrobu drceného kameniva. Nepříznivé výsledky lze proto jednoznačně přičíst na vrub chybné metodice výše uvedené normy.

K oponentnímu posudku byl dále vyzván doc. Dr. Leichman z UGV PŘF MU Brno, který konstatoval shodné závěry jako doc. Prikryl.

Dne 15. 11. 2006 se uskutečnilo jednání Asociace kamenoprůmyslu České republiky. Dne 16. 11. mně byl zaslán dopis této Asociace, kde je požadováno zrušení normy 72 1187, protože diskvalifikuje kvalitní stavební materiál. Poté, co budou získány názory všech odborníků (především týmy NAT – tým pro kamenivo a tým pro asfaltové technologie za horka) bude v těchto týmech rozhodnuto, zda bude iniciováno zrušení normy ČSN 72 1187.

6. Posouzení parametru ohladitelnosti

Na listopad roku 2006 je plánováno provedení porovnávacích zkoušek na ohladitelnost kameniva;

- a) metodou podle ČSN EN 1097-8 se stanovením koeficientu PSV;
- b) metodou podle ČSN 72 1182 se stanovením koeficientu fok.

Provedením porovnávacích zkoušek na ohladitelnost kameniva bude dokončen proces přejímání evropských norem na kamenivo pro stavbu vozovek, který byl započat už v roce 2000 a v letech 2002 a 2003 byly provedeny porovnávací zkoušky všech ostatních důležitých parametrů kameniva s cílem zvolit optimální kategorie.

Výsledky porovnávacích zkoušek budou podkladem pro stanovení kategorie ohladitelnosti v národních přílohách navazujících norem specifikací pro asfaltové směsi řady EN 13 108.

7. Předpoklad prací v roce 2007

- a) zasedání CEN/TC 154 SC 3

Na rok 2007 bylo odloženo plánované zasedání CEN/TC 154 SC 3 na podzim roku 2006. Teprve v příštím roce tak začne být připravována druhá generace normy EN 13043. Do té doby budou nadále shromažďovány podněty ze členských zemí CEN. 2. generace normy bude s největší pravděpodobností vydána nejdříve v roce 2008 a půjde spíše o doplnění stávajícího předpisu, případně opravy problematických ustanovení.

b) implementace předpisů na národní úrovni

V návaznosti na přejímání evropských norem pro asfaltové směsi by měla být provedena i revize ČSN EN 13043, především by mělo být rozhodnuto, zda zachovat převodní charakteristiky pomocí tříd definované v národní příloze. NAT – tým pro kamenivo Sdružení pro výstavbu silnic Praha na svém zasedání jednomyslně schválil definovat požadavky na kamenivo přímo formou kategorií s cílem zrušit třídy kameniva, které byly zachovány v přechodném období při platnosti nových ČSN EN norem na kamenivo a původních ČSN na asfaltové směsi. Národní příloha ČSN EN 13043 tak bude redukována na určení způsobu deklarace shody, české názvosloví, případně odkaz na ČSN normy, které nejsou v rozporu s EN.

Dále by měly být zavedeny změny v souvislosti s připravovanou 2. generace normy.

c) spolupráce s tvůrci navazujících specifikací

Evropské normy na kamenivo jsou členěny podle konečného použití. Pro jednotlivé specifikace asfaltových směsí je nutné provést specifikaci použití kameniva pro jednotlivé typy asfaltových směsí. Tato činnost je zajišťována ve spolupráci s řešitelem norem na asfaltové směsi a gestorem CEN/TC 227 WG 1 Dr. Ing. Michalem Varausem, a to jak pro obrusné, ložní, tak i pro podkladní vrstvy. Tyto činnosti jsou financovány z finančních prostředků Sdružení pro výstavbu silnic Praha a SFDI prostřednictvím projektu ISPROFOND Přejímání evropských norem pro stavbu vozovek. Také na jednání NAT (týmu pro asfaltové technologie za horka) bylo dohodnuto definovat požadavky na kamenivo přímo formou kategorií s cílem zrušit třídy kameniva, které byly zachovány v přechodném období při platnosti nových ČSN EN norem na kamenivo a původních ČSN na asfaltové směsi. Zpracované normy specifikací včetně národních příloh jsou výstupem projektu ISPROFOND Přejímání evropských norem pro stavbu vozovek.

Do připomínkového jednání by měly být normy včetně národních příloh zpracované v rámci projektu ISPROFOND zařazeny co nejdříve počátkem roku 2007.

Příloha:

- 1) Záznam z jednání k požadavkům na ohladitelnost
- 2) Záznam z jednání týmu pro kamenivo dne 11.10. 2006

V Praze dne 20. 11. 2006

Ing. Petr Svoboda
PRAGOPROJEKT, a.s.